

POSTANOWIENIE

Dnia 23 lutego 2018 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Jacek Gudowski (przewodniczący)

SSN Józef Frąckowiak

SSN Karol Weitz (sprawozdawca)

Protokolant Katarzyna Bartczak

w sprawie z powództwa W. D.
przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń (...) S.A. z siedzibą w W.
o zapłatę,
na posiedzeniu jawnym w Izbie Cywilnej
w dniu 23 lutego 2018 r.
na skutek zagadnienia prawnego
przedstawionego przez Sąd Okręgowy w B.
postanowieniem z dnia 21 września 2017 r., sygn. akt VIII Gz (...),

"Czy w sprawie, w której powodem jest nabywca wierzytelności z tytułu ubezpieczenia odpowiedzialności cywilnej profesjonalnie prowadzący działalność gospodarczą w zakresie nabywania wierzytelności, a pozwanym ubezpieczyciel, ma zastosowanie art. 101 k.p.c., w sytuacji, gdy powód cofnął pozew na skutek uznania i zapłacenia przez pozwanego całej należności przy pierwszej czynności procesowej, a pozwany przed procesem nie był wzywany przez nabywcę wierzytelności do zapłaty odszkodowania?"

odmawia podjęcia uchwały.

UZASADNIENIE

Powód W. D., prowadzący działalność gospodarczą pod nazwą S., której przedmiotem jest nabywanie wierzytelności, w tym wierzytelności przysługujących poszkodowanym od ubezpieczycieli sprawców szkody z tytułu ubezpieczenia pojazdów, domagał się zasądzenia od Zakładu Ubezpieczeń (...) Spółki Akcyjnej w W. kwoty w wysokości 3 941,55 zł tytułem naprawienia szkody w pojeździe. Przed

wniesieniem pozwu powód nie wzywał pozwanego do zapłaty; w uzasadnieniu pozwu podał, że strony nie podjęły próby pozasądowego rozwiązania sporu, ponieważ pozwany przyznając odszkodowanie w wysokości 1 298,93 zł wskazał, że dalszych roszczeń w sprawie należy dochodzić na drodze postępowania sądowego. Rzeczywiste koszty naprawy pojazdu wyniosły zaś 4 940,48 zł, co dało podstawę do wystąpienia z powództwem o uzupełnienie kwoty odszkodowania. Roszczenie o odszkodowanie powód nabył w drodze cesji od poszkodowanego J. G.

W dniu 28 października 2016 r. referendarz sądowy w Sądzie Rejonowym w B. wydał nakaz zapłaty w postępowaniu upominawczym uwzględniając powództwo w całości. Pozwany wniósł sprzeciw od nakazu zapłaty, w którym uznał powództwo i wniósł o zasądzenie od powoda na swoją rzecz kosztów procesu na podstawie art. 101 k.p.c.

Pismem z dnia 20 stycznia 2017 r. powód cofnął pozew i wniósł o zasądzenie na swoją rzecz kosztów procesu. Wyjaśnił, że pozwany po wniesieniu powództwa zapłacił dochodzone roszczenie, co oznacza, że bez wytoczenia powództwa powód nie uzyskałby zaspokojenia roszczenia. W piśmie z dnia 22 lutego 2017 r. pozwany wyraził zgodę na cofnięcie pozwu, podtrzymał jednak wniosek o zasądzenie na swą rzecz kosztów procesu. Wskazał, że w dniu złożenia pozwu i w toku postępowania strony nie spierały się o wysokość odszkodowania oraz że poszkodowany „zgłosił szkodę”, a nie „zgłosił konkretnych roszczeń odszkodowawczych, oznaczonych co do wysokości”.

Postanowieniem z dnia 17 marca 2017 r. Sąd Rejonowy w B. umorzył postępowanie (pkt 1) i zasądził od powoda na rzecz pozwanego kwotę 1217 zł tytułem zwrotu kosztów procesu (pkt 2).

W ocenie Sądu Rejonowego rozstrzygnięcie o kosztach procesu wynika z art. 203 § 2 k.p.c., który nakazuje przyznać koszty pozwanemu w wypadku skutecznego cofnięcia pozwu. Przepis art. 101 k.p.c. nie miał zastosowania, gdyż warunkiem jego stosowania jest uwzględnienie powództwa, a nie umorzenie postępowania zgodnie z art. 355 § 1 k.p.c.

Zażalenie na postanowienie z dnia 17 marca 2017 r. w zakresie orzeczenia o kosztach procesu wniósł powód. Zarzucił naruszenie art. 101 i art. 98 § 1 i 3 k.p.c. i wniósł o zmianę zaskarżonego postanowienia przez zasądzenie na jego rzecz zwrotu kosztów procesu od pozwanego.

Sąd Okręgowy w B., rozpoznając zażalenie, powziął poważne wątpliwości prawne, którym dał wyraz, występując z przedstawionym na wstępie zagadnieniem prawnym.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Podstawową przesłanką przedstawienia przez Sąd odwoławczy zagadnienia prawnego Sądowi Najwyższemu do rozstrzygnięcia na podstawie art. 390 § 1 k.p.c. jest istnienie bezpośredniego związku między tym zagadnieniem a rozstrzygnięciem sprawy przez Sąd odwoławczy (por. postanowienia Sąd Najwyższego z dnia 6 marca 1998 r., III CZP 73/97, nie publ., z dnia 19 listopada 2008 r., III CZP 21/08, nie publ., z dnia 29 czerwca 2016 r., III 10/16, nie publ., z dnia 12 września 2017 r., III SZP 2/17, nie publ.). Sąd Najwyższy odmawia podjęcia uchwały, gdy związek taki nie występuje, jak również wtedy, gdy istota zagadnienia prawnego jest inna od przedstawionego Sądowi Najwyższemu do rozstrzygnięcia (postanowienie z dnia 19 września 2000 r., III CZP 28/00, Biul. SN 2000, nr 9, s. 3).

Sąd Okręgowy sformułował przedstawione przez siebie zagadnienie prawne w sposób wskazujący na to, że problem stanowić ma to, czy art. 101 k.p.c. stosuje się w razie, gdy przed wytoczeniem powództwa powód nie wezwał ubezpieczyciela do zapłaty odszkodowania przewyższającego kwotę wypłaconą przez niego w wyniku postępowania likwidacyjnego, po wytoczeniu powództwa pozwany ubezpieczyciel przy pierwszej czynności uznał powództwo, zaspokoił roszczenie powoda w całości, a po cofnięciu przez niego pozwu wyraził na to zgodę, co doprowadziło do umorzenia postępowania. W rzeczywistości jednak przedmiot wątpliwości Sądu stanowiło to, czy w takich okolicznościach można przyjąć, że wytoczenie powództwa przez powoda było niezbędne do dochodzenia roszczenia, a więc, czy pozwany ubezpieczyciel dał powód do wytoczenia sprawy. Ocena tej kwestii była istotna dla rozstrzygnięcia, czy koszty procesu należy

przyznać powodowi, uznając go za stronę wygrywającą mimo umorzenia postępowania wskutek cofnięcia pozwu, czy koszty te otrzymać powinien jednak pozwany ubezpieczyciel (por. uchwałę Sądu Najwyższego z dnia 9 czerwca 2017 r., III CZP 118/16, OSNC 2018 r., nr 2, poz. 19, oraz powołaną tam dalszą judykaturę dotyczącą warunków przyznania powodowi zwrotu kosztów procesu w wypadku cofnięcia przez niego pozwu wskutek zaspokojenia jego roszczenia przez pozwanego w toku sprawy).

Formułując zagadnienie prawne w sposób wykraczający poza problem prawny występujący w okolicznościach sprawy, Sąd Okręgowy nie dopełnił przedstawionych wymagań korzystania z instytucji uregulowanej w art. 390 § 1 k.p.c. Skoro w sprawie znaczenie miała kwestia, czy wytoczenie powództwa przez powoda było niezbędne do dochodzenia roszczenia, tj. czy pozwany dał powód do wytoczenia sprawy, a nie odmienna kwestia, czy art. 101 k.p.c. może być stosowany w sytuacji, w której nie doszło do uwzględnienia powództwa po uznaniu żądania pozwu przez pozwanego przy pierwszej czynności procesowej, lecz do umorzenia postępowania wskutek cofnięcia pozwu przez powoda za zgodą pozwanego po zaspokojeniu roszczenia powoda przez pozwanego, to uzasadniana była odmowa podjęcia uchwały przez Sąd Najwyższy.

Z tych względów, na podstawie art. 61 § 1 ustawy z dnia 23 listopada 2002 r. o Sądzie Najwyższym (jedn. tekst: Dz. U. z 2016 r. poz. 1254 z późn. zm.), Sąd Najwyższy postanowił, jak w sentencji.

jw

r.g.